

Jaderný odpad?

Děkujeme, nechceme.

číslo 3 / 2003

Co najdete uvnitř

Táborští politici: ať rozhodnou občané

Kanadská sonda zničena – letecké průzkumy odloženy

Oslavička: referendum o úložišti

Představujeme: Budišov a Zdravý domov Vysočina

Co se děje v lokalitách

Nadějkov: Sudy? Ne tudy!

Účast široké veřejnosti v rozhodování o úložišti v zemích Evropy

Rada SÚRAO odmítá zapojit veřejnost

Hejtman proti úložišti

Dr. Šimůnek v Nadějkově: Tady se úložiště postavit nedá

Ještě k jarnímu rozhodnutí SÚRAO

Energetická politika: nové elektrárny, nové odpady?

V nejbližších desetiletích bude v Česku spotřeba energie stoupat, proto potřebujeme vytěžit co nejvíce uhlí a postavit nové jaderné reaktory. Tak lze ve stručnosti shrnout podstatu návrhu nové Státní energetické koncepce (SEK), jejíž šest alternativních scénářů představilo na začátku června Urbanovo ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO). SEK je strategickým dokumentem, který nastiňuje výhled české energetiky do roku 2030. Vláda by o její konečné podobě měla rozhodnout do konce letošního roku.

Všech šest scénářů nabízí v různých obměnách víceméně totéž – orientaci na uhlí a jádro. Co se týká jádra, zachází nejdále tzv. žlutý scénář, který počítá v daném období s výstavbou až osmi nových jaderných bloků. MPO ale vyhlásilo, že samo dává přednost tzv. zelenému scénáři. Ten počítá se zrušením územních limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách (stanovených vládou v roce 1992), což by mohlo vést k obnovení bourání vesnic. Kromě toho plánuje výstavbu třech nových jaderných bloků (zřejmě přístavba v areálu JE Temelín). Jaderná energie by se podle zeleného scénáře okolo roku 2025 stala „nejvýraznější technologií výroby elektřiny a odblokované zásoby hnědého uhlí druhým zdrojem v pořadí“.

V našem zpravodaji není prostor, abychom podrobně rozebrali nedostatky návrhu MPO. Stručně řečeno – na rozdíl od koncepcí mnoha západoevropských zemí (Velká Británie, Nizozemí, Belgie, Dánsko) autoři české SEK převážně ignorují ekologická kritéria a přednost dávají „uspokojení poptávky“ (kterou do budoucna odhadují jako „neustále rostoucí“), a to z národních zdrojů – abychom byli „soběstační“. Plánují jen okrajovou roli pro úsporné technologie (přes- tože oproti zemím EU máme zejména ve výrobě spotřebu mimořádně vysokou) a nízké hodnotí možnosti tzv. obnovitelných zdrojů energie (biomasa, vítr, slunce, malé vodní elektrárny, geotermální energie aj.). Významnou roli nepřikládají ani zemnímu plynu, který sice není obnovitelným zdrojem, ale je podstatně šetrnější k životnímu prostředí než hnědé uhlí. To vše je opět v rozporu s plány jednotlivých zemí EU i unie jako celku.

pokračování na str. 2

11. září vyjádřilo asi 100 obyvatel z Budišovska svůj nesouhlas s leteckým průzkumem lokality. Na poli mezi obcemi Hodov a Nárameč nejprve vyoral traktor velký nápis NE!, který bude zvláště zřetelný právě z vrtníku, poté se lidé rozestavili podél písmen. (foto: M. Dus).

...nové elektrárny, nové odpady? dokončení ze str. 1

Pro oblasti zařazené na seznam lokalit zkoumaných pro možnost umístění úložiště vysoce radioaktivních odpadů je zde podstatná otázka – znamená to, že vysoce radioaktivních odpadů v podobě vyhořelého paliva bude v budoucnu přibývat? Upřímná odpověď propagátorů koncepce by měla znít – jednoznačně ano.

Není to ale ještě jisté. Nemálo energetických odborníků, organizací a dalších skupin proti navržené koncepci ostře vystupuje – vstoupili do jejího projednávání a zpracovávají vlastní scénář, který bude usilovat o minimalizaci důrazu jak na uhlí, tak na jádro. Úředníci ministerstva průmyslu – zpočátku neochotní a tajnůstkářští – pod nátlakem na jednání přistoupili. Co bude konečným výsledkem není ještě jasné. Záleží i na tlaku veřejnosti, mimo jiné třeba i z vašich oblastí.

Na závěr bych rád zmínil jeden – podle našeho názoru zásadní – paradox. SÚRAO ve svých plánech a informačních materiálech již několik let udává přesné množství vyhořelého

jaderného paliva, které bude třeba umístit do úložiště. Jak je ale možné stanovit „konečné množství“, když zároveň významný státní orgán (ministerstvo) plánuje nové jaderné bloky, které by již za necelých dvacet let začaly množství odpadu podstatně zvyšovat? O tomto rozporu SÚRAO ve svých materiálech mlčí. A tak nezbylo než se zeptat přímo. Na tiskové konferenci při „zužování“ výběru lokalit v Praze 25. dubna odpověděl ing. Nachmilner, který v SÚRAO vede Oddělení přípravy hlubinného úložiště. Podle něj SÚRAO plánuje, že by úložiště mělo být otevřeno a zavíráno postupně, po blocích a „místo pro úložiště se tedy bude vybírat tak, aby další expanze úložných prostor byla možná“.

Jinými slovy, pokud se jednou o lokalitě rozhodne, bude se tam vozit a ukládat tolik odpadu, kolik se do něj vejde. Na zaručené sliby a plány o uzavření, utěsnění a opuštění úložiště po uložení odpadu z Dukovan a Temelína je tedy napříště nutné nazírat s krajní skepsí.

Libor Matoušek

Táborští politici prohlašují: lidé by měli rozhodnout sami

Táborské listy požádaly politiky, kteří zastupují region, aby se vyjádřili k problematice umístění úložiště na Táborsku.

Poslanců a senátora, kteří mají ve městě kanceláře, se redaktorů ptali, zda jsou pro vyškrtnutí území Božejovice – Vlksice ze seznamu navržených lokalit a jestli by podpořili závazné referendum k otázce úložiště **jaderného odpadu**.

Poslanec Jan Mládek (ČSSD):

„Jsem proti jadernému úložišti na daném území. Sice si myslím, že krajíně by neškodilo a jeho vybudování by přineslo lidem v regionu pracovní místa, akceptuji ale názor občanů. Pokud úložiště vnímají jako své ohrožení, potom by je do toho neměl nikdo nutit. Referendum k dané otázce by mělo být naprosto zásadním. Optimální by bylo, kdyby Božejovice – Vlksice byly vyškrtnuty ze seznamu.“

Poslanec Jaroslav Zvěřina (ODS):

„Doufám, že se nikdo nebude stavět proti vůli místního obyvatelstva. Nejsm si ale jistý, jestli lidé přesně vědí, proti čemu tolik protestují. Úložiště se má stavět za několik desítek let, takže to v současné době vůbec není aktuální. Kdoví co do té doby udělá atomová technologie. Věc se musí posuzovat ze dvou hledisek: společenského, protože **odpad** se prostě někde musí uložit, a místního, kdy se tamním občanům něco nelíbí. Nevím, jestli jsou jejich protesty rozumné. Úložiště samo o sobě rozhodně není velkou zátěží pro krajinu a lidi kolem. Vzniknou zde i nová pracovní místa. Myslím si proto, že záležitost se bude muset řešit věcnými argumenty. K tomu, zda danou lokalitu vyškrtnout ze seznamu, se nevyjádřím, protože nemám dostatek informací.“

Poslanec Petr Braný (KSČM):

„Ačkoliv se má úložiště stavět až za padesát let, vláda po vstupu do Evropské unie chce mít jasno nejen o **atomových elektrárnách**, ale i vyřešené uložení **jaderného odpadu**. Vlastně

bychom nyní dělali rozhodnutí, které se bude týkat budoucí generace a jde mimo náš současný život. Na odložení rozhodnutí jsme se nedávno jako poslanci regionu shodli i s jihočeským hejtmánem Janem Zahradníkem (ODS). Podle mého názoru určitě není dobré lokalitu protlačovat silovými argumenty. Význam referenda bych viděl v tom, že v občanech zvýší zájem o místo, kde žijí. Jejich přání by se mělo akceptovat za předpokladu, že kampaň bude oboustranně vyvážená, aby se hlasující mohli objektivně rozhodnout.

Poslanec Miroslav Kalousek (KDU-ČSL):

„Jsem přesvědčen, že je potřeba udělat všechno pro to, aby Nadějkovsko a Jistebnicko bylo ze seznamu vyškrtnuto. Záměr rozvoje turistického ruchu, čili to, čím kraj může být zajímavý, by jaderným úložištěm značně utrpěl. Nejsm si jist, jestli referendum by v tomto případě bylo účinným nástrojem. Přesto jsem pro, aby se sáhlo ke všem možnostem. Jsem připraven napomoci každému efektivnímu snažení, aby úložiště v této oblasti nebylo. Přeji si, aby bylo vyškrtnuto ze seznamu.“

Senátor Pavel Eybert (ODS):

„Mám pocit, že je zatím předčasné úložiště někde budovat. Budeme ho potřebovat asi za padesát let. To je jedna věc. Zadruhé na jihu Čech už máme **Temelín**, proto bychom si neměli nechat zaneřadit další lokalitu atomovým **odpadem**. A je vůbec otázkou, zda takové úložiště po půlstoletí ještě bude zapotřebí. S odporem starostů proti úložišti souhlasím. Teď mi to všechno přijde jako snaha firem utrácet peníze ze společné kasy za státní zakázky. Vrtat, hledat a mít další kšeft, když jim to stát dobře zaplatí. Určitě jsem pro vyškrtnutí lokality na Jistebnicku ze seznamu navrhovaných úložišť **jaderného odpadu**. Znovu opakuji, že za několik desítek let může být situace jiná a my dnes zbytečně vyhodíme peníze. Referendum rozhodně podpořím. A když se spojím s jinými volbami, nebude ani příliš drahé.

(podle Táborských listů, Im)

Letecké průzkumy začnou v září

Ve středu 30. srpna proběhla v salonku hotelu Sport v Milevsku schůzka zástupců Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) a starostů obcí Božetice, Chyšky, Jistebnice, Nadějkov, Přestěnice a Vlksice. Vedle nich přišlo ještě několik dalších zájemců, například radní Zachovalého kraje, paní Hana Zemanová. Starosta Chyšek přitom tlumočil stížnost zastupitelů Zhoře, kteří o tomto setkání nebyli informováni, ačkoliv část jejich obce v lokalitě Božejovice – Vlksice leží a průzkumy se jí tedy rovněž budou týkat. SÚRAO přislíbila, že přístě bude starosta Zhoře přiván.

Úvodem SÚRAO představila dosavadní postup a výsledky výběru lokalit a také RNDr. Slovák, manažera společnosti GeoBariera, která bude v lokalitě v následujících letech provádět různá měření. Tzv. letecká geofyzika čeká výše zmíněné obce už na počátku letošního září, pravděpodobně v jeho druhém týdnu. Nad jejich územím bude létat ve výšce 60 metrů helikoptéra s měřicí sondou, zavěšenou ve vzdálenosti asi 30 metrů nad zemí. Dotčené území bude přelétat opakovaně, ve vzdálenostech 200 m ve vertikálním a 500 m v horizontálním směru. Celé měření by za vhodného počasí mělo trvat jeden, nebo nejvýše dva dny. Na konci této fáze průzkumu budou obce informovány o výsledku a podrobnostech dalšího postupu.

Začátek diskuse byl poznamenán „kolíkovou aférou“. Překvapení občané Hronovy Vesce a Modlíkova u Nadějkova totiž na svých loukách a v lesích začátkem minulého týdne potkávali neznámé lidi, kteří zde cosi vyměřovali, zatloukali dřevěné kolíky a na dotaz majitelů sdělili, že pracují pro Správu úložišť radioaktivního odpadu. Ředitel SÚRAO Vítězslav Duda vysvětlil, že šlo o vytyčování trasy, po které přejdou výzkumníci s měřicími přístroji bez jakýchkoli dalších zásahů, omluvil se za to, že obce a vlastníci pozemků nebyli předem informováni, a přislíbil kolíky okamžitě odstranit. Výsledky pozemního měření budou sloužit jako kontrola údajů, které poskytne letící sonda.

Přesto bylo při dalším jednání zřetelné, že důvěru je lehké ztratit, ale obtížné znovu získat. Starostové například zcela odmítli jednat o tom, za jakých podmínek by se s úložištěm smířili a argumenty typu „stát bude garantovat výhody pro obce v lokalitách“ nebo „ukážeme rakouským odpůrcům Temelína, že problém radioaktivních odpadů umíme vyřešit“ přijali spíše jako dobrý vtíp. Nepřáli si ani zřízení informačního centra SÚRAO v některé z obcí a naopak žádali, aby ne-souhlasné stanovisko zastupitelstva, případně místního referenda, bylo považováno za nepřekročitelnou překážku pro výstavbu úložiště. To zase odmítl ředitel SÚRAO s tím, že v našich zákonech (narozdíl od např. Finska, Švédska nebo Švýcarska) takové ustanovení není. Obce mají pouze možnost účastnit se různých řízení, které by vlastní stavbě předcházela, a snažit se tam obhájit své stanovisko. První řízení – o vymezení průzkumného území – však proběhne teprve v roce 2006. Obce z lokality Božejovice – Vlksice sice podaly na Ministerstvo životního prostředí žádost o to, aby průzkumné území bylo vymezeno ještě před započítím přeletů helikoptéry, ale nesetkaly se zde s porozuměním: leteckou geofyziku hodnotí totiž ministerstvo pouze jako „výzkum“.

Obavy obcí z dopadů úložiště na život jejich obyvatel odmítá SÚRAO jako přehnané, současně však v této fázi nedokáže odpovědět např. na to, kam a kudy by se odvážela vytěžená zemina při stavbě úložiště. Celkově by se tedy dalo říci, že schůzka ke sblížení stanovisek obou stran nijak nepřispěla, spíše naopak. Jako pohoštění zvolila SÚRAO kávu a (velmi stylově) rakvičku se šlehačkou.

Olga Černá

Poznámka redakce: vzhledem k tomu, že geologická sonda byla při kolizi během zkušebního letu zničena a čeká se na novou, neplatí uvedená informace o termínu průzkumných letů. Nový termín nebyl v době uzávěrky vydání nikdo nezná. Ostatní informace platí.

Zarážející kolize oddálila letecké průzkumy

Letecké průzkumy začaly kolizí, při níž byla zničena speciální kanadská geologická sonda

Letecký průzkum oblastí vytipovaných pro stavbu hlubinného jaderného úložiště provázejí komplikace. SÚRAO plánovala v září měření geologického podloží všech šesti lokalit, ale změněna nebyla žádná. Průzkum nejdříve ovlivnilo cvičení vzdušných sil v Náměšti nad Oslavou s názvem Létaující nosorožec, později se na slunci rozšířily magnetické bouře. Když dohřměly stíhačky a utichly bouře, přišli odborníci o měřicí přístroj.

Protože neznáme podrobnosti, můžeme pouze ocitovat pracovníci SÚRAO Martinu Ligaunovou. Ta k události pro Český rozhlas Radiožurnál sdělila: „Při zkušebním přeletu v okolí obce Soseň na Rakovnicku byla měřicí sonda zachycena větvemi stromů a došlo k jejímu poškození, což pro nás znamená, že bude třeba obstarat novou sondu, pro kterou se musí do Kanady. Kanadská firma pro nás tuto službu zajišťuje. V současné době nejsme schopni říct, kdy začne probíhat další průzkum.“

Získáme-li další informace, vrátíme se k události v příštím vydání zpravodaje.

(lm)

LOKALITY, KTERÉ NECHTĚJÍ HOSTIT RADIOAKTIVNÍ DĚDICTVÍ

Vážení přátelé, členové samospráv, občanských sdružení a všichni ostatní obyvatelé, kteří nesouhlasíte s tím, aby se ve vašem okolí v budoucnosti budovalo úložiště vysoce radioaktivního odpadu z celé České republiky:

Tento zpravodaj, a zejména tato stránka jsou určeny k tomu, abyste v nich pravidelně mohli vyjadřovat své stanovisko k záměrům úložiště a podělit se o informace o vašem území,

o tom, proč považujete za nevhodné, aby se odpad ukládal právě u vás, a zejména o aktivitách, které jste podnikli nebo hodláte podniknout pro to, abyste vaši oblast před radioaktivními odpady ušáhli.

Chceme dát vašim příspěvkům prostor, aby nebylo pro zastávce úložiště snadné obcházet hlasy oponentů. Příspěvky uvítáme na adrese, uvedené v tiráži zpravodaje na zadní straně.

Budišov

Obec Budišov se nachází přesně uprostřed pomyslného trojúhelníka, vymezeného městy Třebíč (v letošním roce byly její památky zapsány na seznam světového dědictví UNESCO), Velké Meziříčí a Náměšt nad Oslavou (ani tato města není třeba kulturním lidem blíže představovat). V mnohém se podobá osm kilometrů vzdálenému Tasovu – magickému domovu Jakuba Demla. I Budišovu byla v pozdním středověku udělena městská práva, skutečným městem se ale nikdy nestal. Dnes se obec pyšní řadou pozoruhodných barokních soch, zámek a zámeckým parkem s vzácnou skladbou dřevin a ptactva. Dominantou městečka je unikátně řešená renesanční kostelní věž (podobná korouhev obřích rozměrů je v Evropě k vidění už jen na katedrále ve španělské Seville). V blízkosti obce je známé rekreační středisko, rybník Pyšelák.

Takzvaná lokalita Budišov, vytýčená SÚRAO, zahrnuje katastrální území jedenácti přilehlých obcí, střed je nejbližší Hodovu. Přibližně polovina lokality se překrývá s územím Přírodního parku Třebíčsko. Zdejší krajinu tvoří pestrá mozaika polí, luk, pastvin, remízků, drobných borových lesků i rozsáhlejších, převážně smrkových porostů s meandrujícími potoky. Neopakovatelnou krásu krajiny dotvářejí všudypřítomné žulositytové kamenné ostrůvky.

O úmyslech SÚRAO se zdejší krajem se místní obyvatelé dozvěděli koncem dubna ze sdělovacích prostředků (na předchozích seznamech SÚRAO se lokalita nevyskytovala). Od té doby toho ti aktivnější z nich stihli poměrně hodně. Pod peticí, požadující zastavení všech průzkumných prací a vypuštění lokality ze seznamu, je nyní již 1368 podpisů,

první tisícovku jsme zaslali vládě koncem června. Se ctí jsme obstáli i v přímé konfrontaci se zástupci SÚRAO, kteří nás navštívili v červenci. Žádné obecní zastupitelstvo v lokalitě nevyjádřilo výstavbě úložiště podporu, několik jich naopak přijalo usnesení, v nichž se k možnosti výstavby úložiště vyjadřují negativně. Stejně stanovisko zastává i mikroregion Horácko, sdružující 28 obcí z okolí.

V srpnu tohoto roku bylo v Budišově založeno občanské sdružení Zdravý domov Vysočina, v němž se sešli aktivní lidé z obcí Budišov, Hodov, Nárameč, Rudíkov, Oslavička, Vlčatín, Baliny a Rohy. Jeho úkolem je shromažďovat argumenty proti výstavbě, účastnit se veřejných řízení ve věci úložiště vedených, získávat představitele obcí pro odmítavý postoj vůči úložišti, působit jako prostředník mezi nimi a občany, zprostředkovávat využití odborné a právní pomoci obcím a občanům výstavbou úložiště poškozeným a koordinovat akce, jež mají vyjádřit nesouhlas obyvatel lokality s plány SÚRAO. Mediálně nejviditelnější akcí zatím byla orba protestního nápisu na poli mezi obcemi Hodov a Nárameč, předcházející ohlášeným leteckým průzkumům. Velkým úspěchem (98,46% hlasů proti výstavbě úložiště) skončilo 13. září místní referendum v Oslavičce, iniciované manželí Dusovými. Jednalo se o vůbec první referendum na toto téma v celé republice a doufáme, že v dohledné době by mohla následovat další.

Jiří Horák, Budišov,
občanské sdružení Zdravý domov Vysočina

Záběr z vyorávání protestního nápisu NE na poli poblíž Hodova v lokalitě Budišov. (foto: M. Dus)

Oslavička: první místní referendum o úložišti

Obec Oslavička, která se nachází uvnitř lokality Budišov, patří k těm, které se s umístěním úložiště právě do této oblasti nehodlá smířit. Přestože Budišov byl zařazen mezi potenciální místa pro odpad teprve letos 25. dubna, uspořádali v Oslavičce již 13. září místní referendum – vůbec první v celé republice – v němž se občané vyjádřili k zamýšlené výstavbě úložiště. Podle neoficiálních výsledků se k referendu dostavilo 64 z celkem 80 oprávněných voličů (účast 80%). Z toho 63 občanů (to je 98,46%) odpovědělo na otázku, zda souhlasí s vybudováním úložiště vysoce radioaktivních odpadů na území obce Oslavička, záporně – NE. Více informací může podat paní Pavla Dusová, navrhovatelka referenda (tel. 568 878 319), nebo obecní úřad.

(jh)

Zprávy z lokalit

Vlksice-Božejovice a Budišov

O novinkách z těchto lokalit informujeme v tomto vydání v samostatných článcích.

Lodhéřov: setkání starostů, politiků a nevládních organizací

9. června se konalo další z řady setkání starostů ohrožených obcí z Jindřichohradecka. Jeho hosty byl hejtmán Jihočeského kraje Jan Zahradník, senátor Milan Štěch a za občanská sdružení Edvard Sequens (Sdružení Calla) a Pavel Vlček (Občanská iniciativa pro ochranu životního prostředí). Všichni podpořili nesouhlas s umístěním hlubinného úložiště na jihu Čech a prodiskutovali možnosti, jak proti těmto plánům aktivně vystupovat.

(es)

Pačejev: nové občanské sdružení a první aktivity

Také v lokalitě Pačejev, která byla nově zařazena do seznamu „kandidátů“ letos na jaře, se zpočátku nepříjemně překvapení občané začínají v nové situaci orientovat. Poté, co proběhla v několika obcích první setkání občanů a členů samospráv s delegacemi ze SÚRAO a lidé získali základní informace, začali hledat aktivní cesty k zasazení se o zachování regionu. 8. září vzniklo v Pačejevě občanské sdružení, které si zvolilo výstižný název, shodující se s titulem našeho zpravodaje – *Jaderný odpad? Děkuje, nechceme*. Pačejevští navázali kontakty s ekologickými organizacemi, které se problematikou dlouhodobě zabývají a získali již podporu některých známých osobností, které mají k regionu vztah. Na začátek října se chystá debata mezi občany, zastupiteli, zástupci SÚRAO a ekologických organizací.

(fk, km)

Rohozná: sportem ku zdraví a proti úložišti

19. července se v okolí Horní Cerekve konal vytrvalostní cyklistický závod „Přes tři vrchy Vysočiny“. Pořadatelé oslovili také sdružení Bezjaderná vysočina, kterému nabídli možnost prezentovat v areálu startu své materiály. Díky tomu byla akce také vyjádřením protestu proti případným snahám o narušení krásné krajiny Vysočiny činnostmi spojenými s budováním hlubinného úložiště RAO.

Stovky návštěvníků a účastníků závodu mohly zaregistrovat transparent s heslem „Čeřínek – sportoviště, ne jaderné úložiště“ a také získat některé informační materiály. Nápis zůstane i do budoucna viset v restauraci pod vrcholem Čeřínků. Vedoucí restaurace patří též k odpůrcům úložiště a tak souhlasila i s umístěním informační tématické tabule – „Víte, že...“, která informuje o plánech SÚRAO a obecněji o problematice radioaktivních odpadů a jaderné energie vůbec. Tabuli průběžně obnovuje aktivní členka Bezjaderné Vysočiny paní Slavingerová. Místo je zejména v létě hojně turisticky navštěvováno, ale i v zimě tam funguje lyžařský vlek.

(P. Vitnerová, Bezjaderná Vysočina)

Blatno-Lubenec: zničená průzkumná sonda

Informací o aktivitách na Lubenecku-Blatensku nemáme mnoho a doufáme, že v příštím čísle budeme moci napsat více. Za zmínku stojí chyba, ke které zde došlo při zahájení leteckých

geologických průzkumů pod patronací SÚRAO a společnosti GeoBariera, a při níž byla zničena průzkumná sonda (viz zpráva na jiném místě).

(lm)

Sudy? Ne tudy! Vzkaz několika set obyvatel Jistebnicka pro SÚRAO a GeoBarieru.

Nadějkov: Sudy? Ne tudy!

Pod tímto názvem pořádalo občanské sdružení Zachovalý kraj poslední prázdninové odpoledne protestní akci na kopci u sv. Maří Magdaleny nad Jistebnicí. Setkání, jehož se zúčastnilo přes 200 lidí, zahájili jihočeskými lidovými písněmi Jistebničtí pištki a soubor Hosana. Informace o úložišti podali a dotazy zodpověděli Edvard Sequens (sdružení Calla) a Dana Kuchtová (jihočeské matky), baterku a rádio na sluneční energii předvedl Bernie Riepel (sdružení Slunce + svoboda). Zájemci si mohli také prohlédnout výstavku, věnovanou úsporám a alternativním zdrojům energie, k dispozici byla i řada informačních tiskovin. Pro děti byly připraveny soutěže, prověřující jejich šikovnost a přírodovědné znalosti. Zlatým hřebem programu bylo vytvoření vzkazu pro helikoptéru, která bude provádět průzkum pro potřeby úložiště: na louce přítomní z písku a antuky vytvořili znak radioaktivity a slovo NE!

Akce mohla úspěšně proběhnout díky pomoci nadějkovských skautů a finanční podpoře obce Nadějkov. Manželé Bártíkoví z jistebnické pekárny upekli a věnovali buchty, paní Anežka Nováková z jistebnické cukrárny bonbóny pro děti, paní Zdenka Nehonská z Jistebnice uvařila čaj, antuku darovala Šlechtitelská stanice Větrov, traktor na dovezení písku poskytli Bendovi z Hronovy Vesce a stan zapůjčili se slevou jistebničtí hasiči.

Místní referendum v Nadějkově

Zastupitelstvo obce Nadějkov (nachází se uvnitř lokality Vlksice-Božejovice) na svém zasedání 10. září rozhodlo na základě návrhu občanů vyhlásit místní referendum v této obci na 15. listopadu. Občané se budou vyjadřovat, zda souhlasí s umístěním hlubinného úložiště na území obce. Podpisy pod návrh na vyhlášení místního referenda se sbírají i v sousedních Chyškách a Jistebnici.

(oč)

Účast veřejnosti v západní Evropě při výběru lokalit pro úložiště

Starosti s ukládáním vyhořelého jaderného paliva nemá pochopitelně jen Česká republika. Ze států Evropské unie nemusí otázku „kam s ním“ řešit jen ty, které nikdy žádnou jadernou elektrárnu nespustily (Lucembursko, Rakousko, Dánsko, Irsko, Portugalsko a Řecko). V Německu, Belgii, Holandsku, Španělsku, Švédsku a Itálii se sice rozhodli využívat jaderné energie postupně ukončit a ve Velké Británii výstavbu nových reaktorů na blíže neurčenou dobu pozastavili, ale bezpečně uložení dosud vyprodukovaného (a přibývajících) vyhořelého jaderného paliva zde zůstává problémem i nadále.

O hlubinném úložišti uvažují o jako jedné z možných cest i v dalších zemích, přičemž v procesu výběru vhodné lokality má velkou úlohu mínění veřejnosti. Následující příklady uvádí „Přehled licenčních postupů při umístění jaderných zařízení“, který vypracovala Správa úložišť radioaktivních odpadů.

Francie

Projekt podzemní laboratoře, která by mohla být později rozšířena na úložiště, musí být předběžně dohodnut s volenými zástupci a obyvatelstvem v dané oblasti ještě před započítím výzkumných prací. Výnosem Státní rady, kterému předcházela průzkum veřejného mínění a který bral v úvahu mínění obecních zastupitelstev, byla schválena výstavba podzemní laboratoře v Bure (jílová horninová formace). Ve vytipovaných granitových (žulových) lokalitách se dialog nepodařilo navázat a celý proces byl zastaven.

Švýcarsko

Vybudování průzkumné chodby v lokalitě Wellenberg bylo občany příslušného kantonu Niedwalden (kanton je přibližně totéž, co náš okres) už dvakrát v referendu odmítnuto. Naopak podzemní laboratoř Grimsel a další výzkumné práce na severu země jsou obyvatelstvem tolerovány.

Finsko

Obecní zastupitelstvo má zákonem zaručeno, že může výstavbu úložiště odmítnout. Zastupitelstvo obce Eurajoki, která

leží v lokalitě s několika dalšími jadernými zařízeními (včetně jaderných elektráren), s úložištěm souhlasilo a toto rozhodnutí následně potvrdil parlament.

Švédsko

Výběr vhodné lokality probíhá v několika na sebe navazujících stádiích. Každá lokalita má přitom možnost odmítnout provedení dalšího stádia průzkumných prací. Lokalita Malo byla pro nesouhlas obyvatelstva z průzkumu vyřazena, pro dalších šest lokalit byly zpracovány tzv. studie proveditelnosti. Na jejich základě byla vybrána tři nejvhodnější místa: Forsmark, Símpervarp a Tierp North. V prvních dvou lokalitách zastupitelstva pokračování průzkumu schválila, ve třetí odmítla. Průzkum tedy bude pokračovat na dvou lokalitách.

Belgie

Proces umístění hlubinného úložiště pro vysoceaktivní odpady zde zatím ani nezačal. Výzkum vhodného místa pro úložiště nízké a středněaktivních odpadů má být podle usnesení vlády omezen na obce, jejichž zastupitelstva se dobrovolně přihlásí (dosud žádné), a na čtyři lokality, kde již nějaké jaderné zařízení pracuje (Doel, Fleurs, Mol-Dessel a Tihange). Obce z těchto čtyř lokalit se podílejí na vypracování projektu úložiště a budou také schvalovat jeho výstavbu.

Německo

O vhodnosti dosud uvažované lokality Gorleben vyslovilo Spolkové ministerstvo životního prostředí pochybnosti a výzkum zde byl prozatím zastaven. Stejně ministerstvo v roce 1999 zřídilo pracovní skupinu, která měla za úkol do konce roku 2002 vypracovat kritéria, podle nichž se budou vybírat další vhodné lokality. Tato kritéria budou nyní podrobně diskutována v národní a mezinárodní odborné komunitě a v zainteresované veřejnosti a nakonec zakotvena v zákoně. Teprve poté započne vlastní výběr vhodných lokalit pro úložiště.

Olga Černá

Většina členů Rady SÚRAO odmítá zapojovat veřejnost

Na návrh senátorky RNDr. Jitky Seitlové byl na 35. zasedání Rady SÚRAO, konaném 5. června 2003, zařazen do programu mimo jiné i bod „8c – Diskuse Rady SÚRAO o možné iniciaci novely Atomového zákona z důvodu zapojení veřejnosti do procesu výběru lokality pro hlubinné úložiště“.

V devítičlenné Radě SÚRAO zasedají podle zákona minimálně čtyři zástupci veřejnosti. Jednoho z nich nominují společně obě poslanecké sněmovny. V roce 1999 byla sněmovnami do SÚRAO jmenována právě RNDr. Seitlová, nezávislá členka Senátu (dříve ODA). Zkušenost nevládních organizací se senátkou Seitlovou, mimochodem vystudovanou geoložkou, je dobrá – snaží se totiž reagovat na podněty z řad veřejnosti a aktivně se zasazuje o odstranění některých nedemokratických ustanovení Atomového zákona.

Jedním z cílů nevládních organizací, pro který nacházejí u Dr. Seitlové pochopení a podporu, je prosazení novely Ato-

mového zákona, která by obsahovala podmínku souhlasného stanoviska obcí před zahájením stavebních prací, souvisejících s hlubinným úložištěm. Tento návrh přednesla také na zmíněném zasedání Rady. Radní poté hlasovali o usnesení, které znělo „Rada SÚRAO doporučuje novelu AZ, která podmiňuje přípravu HÚ souhlasem dotčených obcí“.

A výsledek? Usnesení nebylo přijato – 2 pro, 4 proti, 3 se zdrželi. Od Rady jde o jednoznačný vzkaz obcím a jejich občanům – s naší podporou při snahách o novelizaci zákona počítat nemůžete, my hodláme prosazovat výstavbu úložiště i přes váš nesouhlas. Bohužel při současném složení Rady je reprezentace zájmů občanů z oblastí vytipovaných pro úložiště nedostatečná. Nezbyvá tedy nic jiného než prosadit novelu Atomového zákona i přes nesouhlas Rady.

(lm)

RNDr. Šimůnek o Vlksicích: myslím, že tady se úložiště postavit nedá

NADĚJKOV – „Nepochybuji o tom, že tu úložiště nechcete, a dokonce si myslím, že se tady ani postavit nedá. Nemáme ale zatím dostatek podkladů pro to, abychom to mohli prokázat,“ řekl RNDr. Pavel Šimůnek, jednatel společnosti Energo-průzkum Praha, na besedě v Nadějkově. Beseda následovala po 3. valné hromadě sdružení Zachovalý kraj v pátek 23. 5. 2003 a přišlo na ni přes sto lidí, včetně starostů a zastupitelů Milevska, Chyšek, Jistebnice, Nechvalic, Petrovic, Vlksice a Zhoře.

RNDr. Šimůnek se jako geolog a dlouholetý odborník na výběr míst pro jaderná zařízení podílel na hodnocení lokalit, původně navrhovaných pro hlubinné úložiště radioaktivních odpadů. Toto hodnocení zpracovávala společnost Energo-průzkum Praha (EpP) na zakázku Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) vloni a na počátku letošního roku. Mělo napravit dva základní nedostatky dříve provedených prací – vedle geologických vlastností, vhodných pro podzemní části úložiště, nebyla dosud dostatečně posuzována možnost umístění povrchového areálu, a výběr vhodných horninových prostředí byl omezen na granity, ačkoliv mohou vyhovovat i horniny jiné.

Studie EpP tedy z tohoto pohledu znovu vytypovala 11 lokalit, o kterých by bylo možné dále uvažovat. Bývalé uranové doly ani vojenské újezdy mezi nimi bohužel nejsou, protože nemají požadované geologické vlastnosti. Z téhož důvodu by zřejmě nevyhovovalo ani okolí Temelína. U lokality „Chyšky“ je hlavní překážkou nemožnost přivedení železnice.

Podle odborníků z EpP není v této fázi hodnocení ještě dost podkladů pro to, aby mohla být některá z 11 lokalit označena jako nejvhodnější. Naši lokalitu „Vlksice – Bozejovice“ by sice RNDr. Šimůnek zařadil (narozdíl od SÚRAO) až asi na předposlední místo, ale k definitivnímu rozhodnutí by bylo ještě třeba zpracovat tzv. „studie proveditelnosti“, tedy konkrétnější hodnocení možnosti umístění povrchového i podzemního areálu ve všech lokalitách. Současně by podle mého názoru měli mít místní obyvatelé zaručeno, že přes jejich nesouhlas, vyjádřený například v referendu, se i při jinak vhodných podmínkách stavět nebude. Kvůli úložišti se sice nikdo nebude muset vystěhovat, ale do krajiny by nepochybně zasáhlo – jak svým povrchovým areálem, tak zvýšeným provozem po dobu výstavby. Dále je třeba vzít v úvahu, že řada lidí

má z jaderných staveb obavy, což negativně ovlivňuje tzv. „faktor životní pohody“.

Na to, aby se místo pro úložiště vybíralo skutečně zodpovědně a s ohledem na mínění občanů, je nyní ještě dost času. Pokud by se však průzkum stále odkládal, mohlo by se stát i to, že vláda v časové tísní úložiště prostě někam přidělí.

RNDr. Šimůnek upozornil také na to, že vedle varianty „všechno vyhořelé jaderné palivo se navždy uloží do hlubinného úložiště“ by se měla věnovat pozornost také výzkumu dalších způsobů nakládání s vysoce radioaktivními odpady. Společné hlubinné úložiště pro více států by rovněž mohlo být zajímavým řešením, ačkoliv zatím není legislativně možné. U nás by pro něj vhodné podmínky nebyly, nejvhodnější geologickou stavbu má z tohoto hlediska Skandinávie. Problematický je však převoz odpadů na velké vzdálenosti a přes území jiných států. Lze uvažovat také o dlouhodobém skladování vyhořelého paliva, které by umožnilo jeho případné zpracování, pokud by byly v budoucnu vyvinuty vhodné technologie.

(oč)

*Přepis besedy je možné stáhnout na adrese
www.nadejkov.cz, odkaz spolky/zachovaly kraj.*

Občané ve všech lokalitách vyjadřují nesouhlas s plány na úložiště. (foto: M. Dus)

Hejtman Zahradník: Odmítám úložiště jaderného odpadu v jižních Čechách

7. dubna (ČTK) – Se zásadním nesouhlasem se v jižních Čechách setkal návrh Správy úložišť radioaktivního odpadu, která vytypovala tři z jedenácti možných lokalit pro budoucí úložiště odpadu právě v Jihočeském kraji. Ten přitom svou atraktivitu staví na čistém životním prostředí a již nyní musí hoče nést přítomnost Jaderné elektrárny Temelín. K odpůrcům se řadí i jihočeský hejtman Jan Zahradník.

„Zásadně odmítám, aby Jihočeský kraj, jehož obyvatelstvo je ve velké většině loajální k jaderné elektrárně Temelín a který má navzdory tomu nejdražší elektřinu v České republice, byl krajem, kde bude ukládán radioaktivní odpad z celé

republiky,“ řekl dnes ČTK Zahradník. Své stanovisko se v krátké době chystá předložit radě a zastupitelstvu Jihočeského kraje a požádat je o podporu.

Zahradník bude apelovat i na vládu ČR, která nakonec bude o umístění úložiště rozhodovat, aby lokality z Jihočeského kraje nadále nebyly na seznamu potenciálních úložišť radioaktivního odpadu. „S úložištěm radioaktivního odpadu v Jihočeském kraji se prostě nesmíme smířit,“ míní hejtman.

*David Sládek, mal
(převzato z informací ČTK)*

Jarní rozhodnutí: průzkumy pokračují na šesti lokalitách

Na našich stránkách jsme dosud nekomentovali významné události z jara letošního roku. Ačkoli uplynulo už téměř půl roku, vzhledem k jejich významu se k nim vracíme a shrneme nejdůležitější výsledky.

Správa úložišť radioaktivního odpadu (SÚRAO) oznámila 25. dubna na tiskové konferenci v Praze zúžení seznamu lokalit, které jsou vytipovány jako potenciálně vhodné pro budoucí umístění trvalého hlubinného úložiště středně a vysoce radioaktivních odpadů. Z do té doby zvažovaných osmi lokalit byly dvě vyloučeny (Klenová a Kunějov), bývalé lokality Chyšky a Vlksice byly formálně sloučeny v jednu (Božejovice-Vlksice) a ke sloučení došlo i v případě lokalit Blatno a Tis u Blatna (nyní lokalita Blatno-Lubenec). Naopak nově byly do seznamu zařazeny lokality Budišov (na Třebíčsku) a Pačejov-nádraží (na Horažďovicu). Seznam „perspektivních lokalit“ tak oficiálně od 25. dubna čítá šest lokalit. Předložením nového seznamu SÚRAO oficiálně dokončila etapu hodnocení území České republiky. Ve vyhledávání vhodné lokality bude teď úřad podle své koncepce pokračovat geologickými pracemi na šesti vytipovaných lokalitách.

Kritéria výběru

Až do letošního jara spočívalo zkoumání lokalit zejména ve zjišťování a ověřování dostupných archivních dat. Výběr perspektivních „míst“ a jeho zúžení mělo proběhnout na základě vyhodnocení řady kritérií – základních (zejména vhodná geologická stavba, poloha mimo území velkých sídel či chráněných oblastí) a doplňkových (dopravní cesty, hustota obyvatel, ekonomika výstavby atd.). Jak se zdá, významnou roli mohlo sehrát kritérium „politické vhodnosti“ – nasvědčoval by tomu fakt, že ve skutečnosti byly z předchozího seznamu vyřazeny vlastně jen Klenová a Kunějov, které leží méně než 20 kilometrů od hranic s Rakouskem, se kterým se Česká republika už dříve dostala kvůli jaderné energetice do sporu. Oficiálně však politické kritérium zmiňováno nebylo.

Změny ve vymezení lokalit

Výše uvedené změny v seznamu však nejsou úplným výčtem změn. K úpravám došlo totiž také v lokalitách, které na seznamu zůstaly. Zpravidla jim byl přisouzen nový název – dřívější Růžená byla přejmenována na „Rohoznou“, Lodhéřov na „Lodhéřov-Pluhův Žďár“, nové jsou také již zmíněné názvy sloučených lokalit – „Božejovice-Vlksice“ a „Blatno-Lubenec“. Ruku v ruce se změnou názvu šla obvykle také změna vymezení dané lokality. Například Rohozná je oproti dříve zvažované lokalitě Růžená posunuta významně k severu a nyní zabírá zejména oblast masívu Čeřínek (původně stanovená, jižněji položená oblast zůstává v záloze). Lodhéřovská lokalita se rozšířila směrem na západ k obci Pluhův Žďár a blatenská lokalita se roztáhla v severojižním směru a rozprostírá se nyní na 10 km dlouhém pásu mezi Lubencem a Žihlívou. Po zahrnutí všech změn tedy budou další průzkumy pokračovat na těchto lokalitách: **Blatno-Lubenec** (Lounsko, kraj Ústecký), **Pačejov-nádraží** (Klatovsko, kraj Plzeňský), **Vlksice-Božejovice** (Táborsko, kraj Jihočeský), **Lodhéřov-Pluhův Žďár** (Jindřichohradecko, kraj Jihočeský), **Rohozná** (Jihlavsko, kraj Vysočina), **Budišov** (Třebíčsko, kraj Vysočina).

Další změnou oproti minulým pěti letům je stanovení tzv. záložních lokalit. Kromě šesti hlavních lokalit je totiž výsled-

kem etapy hodnocení území ČR také stanovení pěti lokalit, označených za záložní nebo také „potenciálně perspektivní“. Následující etapa průzkumných geologických prací v nich ale prozatím zahájena nebude. V tiskové zprávě SÚRAO z 25. dubna se uvádí: „návrh k těmto lokalitám by připadal v úvahu v případě, že by další průzkumy nepotvrdily vhodnost současně navržených šesti lokalit“. Mezi náhradní lokality zařadila SÚRAO tyto: **Borohrádek** (Pardubický kraj), **Teplá** (u Mariánských Lázní), **Zbytiny** (u Volar na Šumavě), **Opatovice – Silvána** (v Posázaví na Kutnohorsku) a **Lodín-Nový Bydžov** (u Hradce Králové).

SÚRAO versus Energoprojekt

První etapu výběru úložiště („hodnocení území“) završila studie, kterou pro SÚRAO zpracoval tým zaměstnanců firmy Energoprojekt Praha (EpP) pod vedením RNDr. Pavla Šimůnka. Studie nazvaná „Výběr lokality a staveniště pro HÚ RAO v ČR“ s podtitulem „Analýza území ČR – Fáze regionálního mapování“ měla podle zadání SÚRAO přinést hlavně „výběr maximálně 8 lokalit...které odůvodněně (případně nejvhodněji) vyhovují definovaným požadavkům pro umístění hlubinného úložiště ověřitelných v této etapě“. Autoři studie nejprve zúžili výběr v rámci ČR na 12 lokalit. Z nich pak na základě porovnání doplňkových kritérií vytvořili dvě varianty výběru – širší (zúžení na 8 lokalit + 1 tzv. umělou lokalitu v opuštěných severočeských dolech) a užší (zúžení na 6+1 lokalitu).

SÚRAO však nakonec překvapivě brala na závěry studie ohled jen zčásti a o výběru šesti hlavních lokalit rozhodla podle svého uvážení. Zbývající lokality zařadilo mezi náhradní a tzv. umělou lokalitu zavrhl úplně. Dr. Šimůnek však s takovým postupem SÚRAO nesouhlasil a kritiku opakovaně vyjadřoval i při setkáních s občany v jednotlivých lokalitách, kterých se zúčastnil v následujících týdnech po zveřejnění seznamu (viz článek na předchozí straně). SÚRAO naopak ve svém stanovisku studii EpP vytýkala, že „pro některé prezentované závěry a vývody nejsou uváděna vstupní data či informace a že nejsou jasné postupy, kterých bylo použito při řešení problému a formulaci závěru“. SÚRAO také požádala „provést opravy a doplnit některé informace podle zpracovaných oponentních posudků i podle stanoviska SÚRAO“. Z kritických vyjádření RNDr. Šimůnka na adresu SÚRAO po zveřejnění lokalit, lze ale soudit, že ke shodě na tom nejdůležitějším – vybraných lokalitách – nakonec nedošlo.

Závěr

Po zveřejnění seznamu lokalit významně zintenzivnily veškeré aktivity kolem úložiště – SÚRAO začalo ihned pracovat na zahájení další etapy – geologických průzkumů lokalit, v dotčených lokalitách se začali lidé o celý problém mnohem více zajímat a mnohdy se hrozbě úložiště aktivně bránit. I my se snažíme poskytovat informace a podporu všem, kteří se nehodlají s nevídanými zásahy do jejich oblastí smířit s pokrčenými rameny. Doufáme, že informace z tohoto vydání zpravodaje Vám budou užitečné.

-Im-